

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quid D. Chrysostomus de gratia præueniente senserit. disp. 41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Dei. Cùm proculdubio, si homo eius aetatis est, ut rationem iam utatur, non possit credere, sperare, diligere, nisi velit, nec pervenire ad palmam supernae vocationis Dei, nisi voluntate concurrerit. Quomodo ergo non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei, nisi quia & ipsa voluntas, sicut scriptum est, à Deo preparatur? Alioquin si propeverat, &c. Vbi subiungit verba quae priori loco relata sunt.

Ex his luce clarè constat, Augustinum eo loco, ut & in plerisque aliis, quae proximè adducta sunt, impugnare dictum Pelagianorum contententium, assensum fidei, propositumque rectè viuendi, seruandique totam legem, quod dum à peccato resurgimus ac iustificamur concipimus, esse à nobis absque illo auxilio gratiae, per illud quod nos mereri gratiam auxilium ad idem propositum in decursu vitae opere implendum. Aduersus hunc errorem argumentatur optimè Augustinus, primò, quòd ipsemet Paulus doceat, Deum non solum efficere in nobis pro sua bona voluntate operari & perficere, sed etiam ipsum velle ac propositum primùm, quo dum credimus & iustificamur, constitutum esse rectè viuere, legemque opere implere. Secundò, quoniam si eiusmodi velle ac propositum primùm, quòd iusti esse incipimus, est à nobis solis, sine ope gratiae Dei, illòque meremur, ut Deus in decursu vitae nos adiuet, ut opere impleamus, quod tunc statuumus, planè pars quaedam voluntatum nostrarum & cursus nostri, quo ad vitam aeternam pervenimus, eaque prima, à qua pars reliqua, ut à merito nostro, penderet, esset solum à nobis; pars verò alia posterior simul esset à Deo per gratiam cooperantem, & à nobis: quare sicut, quia cursus & voluntates nostrae elicitae, quoad unam sui partem, essent à Deo, dictum esset à Paulo: Non est volentis neque currentis, sed Dei miserentis: ita propter aliam, quae solum esset à nobis, quaeque causa esset meritoria alterius, quae simul esset à nobis & à Deo, verè dici posset, Non est Dei miserentis, sed hominis volentis & currentis, quod nullus Catholicorum audebit concedere. Id autem, ait optimè Augustinus, non aliunde est, nisi quia omnes voluntates nostrae quae ad vitam aeternam conducunt, & totus cursus quo in vitam aeternam tendimus, partim per gratiam praeuenientem seu operantem, & partim per gratiam cooperantem & subsequenter, est à Deo: ac cooperantibus simul nobis per nostrum liberum arbitrium, tam ad velle, quam ad cursum totum, ut expressè illo eodem capite affirmat Augustinus. Quia ergo licet nos ipsi sumus, qui liberè, nullaque necessitate acti, volumus, & currimus, ut oportet ad vitam aeternam, nihilominus, quòd totum velle, & currere, & singulae illius partes sint qualia oportet, habemus à Deo praeueniente & cooperante per suam gratiam pro sua libera voluntate, verè dictum est à Paulo: Non est volentis neque currentis, quòd velit & currat ut ad salutem oportet, sed est Dei miserentis, qui sua gratia & misericordia tribuit nobis, ut ita velimus & curramus. Contra verò, neque aprè, neque verè diceretur: Non est Dei miserentis, sed hominis volentis & currentis, quòd velit, & currat ad salutem oportet, de quo velle & cursu loquebatur eo loco Paulus: nam quòd in perditionem currat, ipsius hominis est tantum. Porro licet, quòd velimus & curramus ut ad salutem oportet, non sit nostrum cum currimus, sed Dei miserentis, qui cursui nostro gratia & misericordia sua id tribuit: ac quòd is cursus sit, non solum pendet ab influxu Dei per gratiam sed etiam à libero influxu nostri arbitrii, ut haec tenus est ostensum, & ibidem satis innuit ac alibi saepe docet Augustinus.

DISPUTATIO XLI.

Quid D. Chrysostomus de gratia praeueniente senserit.

Illud hoc loco duximus advertendum, licet Chrysostomus de gratia eadem ferè doceat, quae ceteri Patres: nihilominus, sicut Augustinus, sine culpa, antequàm esset Episcopus, re nondum bene perspecta & examinata, quam postea occasione Pelagianorum diligentius discussit, in eo fuit errore, ut crederet initium fidei, hoc est, primùm actum credendi, esse à nobis, ita Chrysostomum, cum intelligere non valeret quam ratione libertas arbitrii nostri salva posset consistere, si Deus sua gratia nostram praeueniret electionem, credidisse electionem, qua primò acceptamus bona, eaque facere decernimus, esse priorem ipsa Dei gratia: postea verò subsequi gratiam, qua adiuuamur, & cooperatur Deus. Vnde homilia 12. in Epistolam ad Hebraeos ait: Ecce, inquit, non dormiet, neque dormiscet, qui custodit Israel & ne des in commotionem pedem tuum. Non dixit, non commouearis, sed non des. Igitur in nostro arbitrio est non dare, & nullo alio. Si enim voluerimus stare firmi & immobiles, non commouebimur. Quid ergo nihil Dei est? omnia quidem Dei sunt, sed non ita ut liberum latur arbitrium. Si igitur Dei sunt (inquit) omnia, quid ergo nos culpamur? Propterea dixit, ut liberum arbitrium non latur. In nostro itaque arbitrio est, & in Deo: oportet quippe nos eligere primùm quae bona sunt, & tunc ipse, quae sua sunt, introducit. Non antecedit nostras voluntates, ne latur liberum arbitrium: cum autem nos elegerimus, multam tunc nobis affert auxiliacionem. Et infra: Nostrum eligere tantum est, & velle. Dei autem efficere, & ad perfectionem perducere. Quia ergo illius est, quòd amplius est, eius dixit esse vniuersum. Haec ille. Eandem doctrinam innuit in illud Psalmi 120. Non des in commotionem pedem tuum. Porro haec cum errore esse cõiuncta, ex iis quae haec tenus diximus perspicuum est. Quia tamen res haec difficillima erat illis temporibus, antequàm toties fuisset disputata & examinata, errare potuit humano more absque vlla culpa Chrysostomus nesciens distinguere gratiam vocantem, praeuenientem, ac excitantem ad bonam electionem liberum arbitrium, quam vel reddere potest cassam liberum arbitrium, si ei non consentiat, vel ei consentiendo, & cum illa cooperando per suum influxum liberum, potest efficere, ut transeat in gratiam cooperantem & coadiuantem nostras electiones. Porro Chrysostomus viginti quinque annis ante Augustinum, & ante Hieronymum defunctus est, concertationisque cum Pelagianis post illius mortem extiterè.

Quòd si homilia de Adam & Eva, quae in primo tomo operum Chrysostomi habetur, ipsius sit, certè in ea correxit errorem illum, omninoque cum ceteris Patribus consensit. At meritò non creditur esse illius: autor namque illius homiliae, ut patet, legit opera Augustini, concertationesque Patrum aduersus Pelagianos, ad quas auditores remittit: homiliaeque illa propter errorem Pelagianorum videtur conscripta. In ea verò, praemissis ferè omnibus quae de gratia ceteri Patres docent, haec verba subiunguntur: His ergo Ecclesiasticis regulis, & diuina sumptus auctoritate documentis, confirmati sumus, ut omnium bonorum effectum atque operum, & omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur autorem. Et non dubitemus ab ipsius gratia omnia hominis merita proueni-

re: per quem item fit, ut aliquid boni & velle inueniamur & facere. Quo vltique auxilio, & munere Dei, non aufertur liberum arbitrium, sed liberatur, ut de tenebroso lucidum, de prauo rectum, de languido sanum, de imprudens sit prouidum. Tanta enim est erga omnes bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, que sunt ipsius dona, & pro his, que largius est, æterna premia sit daturus. Atque quippe in nobis ut quod vult, & velimus & agamus. Nec otiosa in nobis esse patitur, que exercenda, non negligenda donauit, ut nos cooperaretur gratie Dei simus. Et in iis, que in nobis ex nostra viderimus remissione languere ad illum sollicitè recurramus, qui sanat omnes languores nostros & redimit de interitum vitam nostram, cui quotidie dicimus: Ne inducas nos in tentationem, sed libera nos a malo. Profundiores verò difficiliorè que partes incurrentium questionum, quas latius pertractauerunt, qui hereticis resisterunt, non necesse habemus asserere, quia ad confitentiam gratiam Dei cuiusque operis digni, nihil penitus subtrahendum est. Satis sufficere credimus quicquid secundum prædictas regulas Apostolica scripta nos docuerunt, ut prius non opinemur Catholicum, quod apparuerit prefixis sententiis esse contrarium. Hæc ibi.

DISPVATIO XLII.

Num motus gratie experimento deprehendantur.

Hæc etiam disputatio à presenti instituto non est aliena, ut gratie auxilia magis nota fiant. Præsertim quia disputat. 29. dixisse me recordor, illustrationes & auxilia gratie præuenientes interdum, non solum ab iis qui in virtute multum profecerunt, Deoque familiares sunt, sed etiam ab iis qui ad fidem vocantur, aut à peccatis illustri aliqua cōturbatione relurgunt, solere experientia ipsa deprehendi. Ne quem ergo id fortè cōturbet, atque ut pateat, in quo sensu id sit accipiendum, & quare non semper experientia deprehendatur, id in primis non solum multorum iustorum experientia, sed etiã sequentibus Scripturæ sacre testimoniis potest confirmari.

Plalmo 30. ait regius propheta: *Quam magna multitudo dulcedinis tue Domine, quam abscondisti iumentibus te.* Plal. 33. *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestrae non confundentur.* Et infra: *Gustate & videte quoniam suavis est Dominus.* Et prima Petri 2. *Si tamen gustastis quia suavis est Dominus.* Plal. 88. *Beatus populus qui scit iubilationem: Domine in lumine vultus tui ambulabunt.* Plal. 93. *Consolationes tue lætificauerunt animam meam.* Plal. 118. *Viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum.* Eiusmodi namque cordis dilatationibus, illustrationibus, & consolationibus Spiritus sancti, quibus caritas feruet, qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assumunt pennas sicut Aquila, currem & non laborabunt, ambulabunt & non deficiunt, veluti Isaia cap. 40. habetur: *Actorum capite 9. Ecclesia edificabatur ambulans in timore Domini, & consolatione sancti Spiritus replebatur. Spiritus sanctus paraclæticus, id est, consolator dicitur. Et de eo canit Ecclesia Consolator optime, dulcis hospes anima, dulce refrigerium, in labore requies, in æstu temperies, in steru solarium. O lux beatissima reple cordis intima tuorum fidelium, &c.* Ad Rom. capite 8. *Spiritus testimonium perhibet spiritui vestro quod sumus filij.* Et Bernardus in sermone ad milites templi, capite 11. *Spiritualis generatio, non quidem in carne sentitur, verum in corde, ab iis dumtaxat qui cum Paulo dicere possunt: nos autem sensum Christi habemus, & eatenus profecisse se sentimus.*

Sacra scriptura testimonia.

A *ut & ipsi cum omni fiducia dicant, Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filij Dei.* Nec minus Magdalena & Augustinus, dum illa à peccatis resurrexit, & hic ad fidem vocatus est, motus & auxilia gratiæ in seipsis experti sunt, multique alij prodigij filij, qui per donum gratiæ deuotionis sensibilis, dulces patris cœlestis amplexus, quibus eos ad se attrahit, mentes eorum illustrans, corda inflammas, quod tantum patrem offenderint, faciens eos effundere, quasi experiuntur. Vix enim inuenitur Christianus, qui decursu vitæ, vel in concionibus & exhortationibus, vel dum se præparat, & accedit ad confessionem, aut communionem, vel in aliis similibus euentibus, non experiatur motum aliquem gratiæ ac deuotionis sensibilis, quem, si aduertere velit, facile poterit in seipso agnoscere.

B Explicandum tamen est, in primis quibus de causis, licet Christi fideles motus gratiæ recipiant, nihilominus quam sapientissimè deprehendere eos nequeant, ex illis, quæ in seipsis experiuntur, vel verisimiliter iudicare se eos recipere, deinde verò, in quo sensu accipiendum sit, eos à fidelibus interdum experimento percipi.

C Quod ad primum attinet, prima ratio est. Quoniam motus gratiæ præuenientis sepe sunt admodum debiles, tum propter modicam præparationem, & conatum nostrum, & præcedentia multa delicta, prauaque affectiones: tum etiam quoniam spiritus ubi vult spirat, nemini interitu detegendo, quæ ad salutem opus sunt. Quia ergo, quando motus gratiæ præuenientis sunt admodum debiles parum lucis & claritatis, modicūque affectus & feruoris superaddunt actibus intellectus & voluntatis, quos homines solis suis viribus naturalibus, quoad substantiam, possent elicere, solumque eos actus euehant, ut supernaturales sint, & quales ad finem supernaturalem sunt necessarij, inde est, quod experientia deprehendi, & agnosci nequeant.

D Secunda ratio est, quoniam Deus interdum, per gratiæ suæ dona, solum mouet intellectum & voluntatem, & nihil illustrationis sensibus interius, nihil affectus viribus sentientibus appetentibus communicat, sed totam partem sentientem omnino aridam in suis solis viribus relinquit: interdum verò non solum intellectum & voluntatem, sed etiã vires sentientes diuina illustratione, atque affectu gratiæ etiam perfundit, ut cor, & caro simul in Deum ipsum exultent: quod est donum sensibilis gratiæ, ut vocant, vñ cum essentiali, & præcipua gratia intellectus & voluntatis à Deo conferri. Quia ergo, dum sumus in corpore, nihil intellectus intelligit, nisi sensus interni simul circa idem obiectum aliquo modo operentur, cum necessarium sit intelligenti phantasmata speculari: neque item voluntas quicquam appetit, nisi secum etiam trahat vim sentientem appetentem, quæ simul feratur in id obiectum aliquo modo sensu interno efformatum & apprehensum: ea verò, ad quæ motus gratiæ conferuntur, ut sunt Deus, & quæ de eo creduntur, vel ab eo sperantur, & cætera omnia, quorum intuitu de peccatis est dolendum, à sensuum experientia longe distant: efficitur, ut quando motibus gratiæ solum intellectus & voluntas afficitur, nulla interim illustratione, aut affectione supernaturali communicata viribus sentientibus, difficile à nobis deprehendantur: tum propter ariditatem partis sentientis, ceterumque ac molestiæ, quam, dulcedine & suavitate spirituali destituta, soler experiri, dum simul cum intellectu & voluntate circa ea quæ à sensuum experientia

MOLINA
D. V. E.